

Луняк В. Е.
*здобувач вищої освіти,
Класичний приватний університет*

Шевченко С. О.
*д.держ.упр., проф., професор кафедри
управління та адміністрування,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

Шульга Н. Д.
*д.держ.упр., проф., директор ВСП
«Київський транспортно-економічний
фаховий коледж Національного
транспортного університету»*

РОЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В РОЗБУДОВІ ПРАВОВОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ ШЛЯХОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Сьогодні технології цифровізації в усіх сферах суспільної життєдіяльності набувають такого поширення, що актуалізують питання, пов'язані з етикою застосування таких технологій, обмеженням прав громадян. При цьому прискорення науково-технічного прогресу останніми роками зумовлює появу та швидке поширення нових інформаційних технологій із метою забезпечення інноваційних розвитку та збільшення чисельності цифровізованого суспільства. Це, у свою чергу, вимагає акцентування уваги на механізмах гарантування інформаційної безпеки [1; 3; 4]. Адже цифровізований світ включає безліч інформаційних загроз, що все частіше виникають і поширюються за допомогою штучного інтелекту. Він має бути апіорі неупередженим до користувачів, але його алгоритми прописують люди, тому слід говорити про певну наявність людського чинника в розбудові правової та соціальної держави. Усе це визначає актуальність обраної теми дослідження.

Технології цифровізації зумовлюють кардинальне перетворення ділових, економічних, управлінських та ін. відносин на цифрові, які здійснюються в електронному середовищі за рахунок постійної обробки цифрових даних у режимі реального часу. Усе частіше пошук і вибір «клієнтом» сервісних пропозицій (щодо надання певної послуги) відбувається на цифровій платформі, яка витісняє із ділових комунікацій електронну пошту, телефонію.

Серед досягнень цифровізації суспільства та держави варто віднести таке: активне використання громадянами ІТ у ділових й особистих комунікаціях, що дозволяє збирати дані («цифрові сліди») про їх активність, взаємодії з мобільними додатками, веб-сервісами, місцем та часом подій; зріст популярності нового каналу для спілкування через месенджери, платформи тощо суб'єктів господарювання та управлінців із населенням як «клієнтами»/«споживачами» певних послуг [1; 3; 4]. Прикладом досягнень цифровізації суспільства є поява порталів або платформ у США (COMPAS), Китаї (WeChat),

Україні (Дія) тощо. Використання цих технологій цифровізації дозволяє як полегшувати життя суспільства та роботу органів публічного управління, так й ускладнювати їх. Свідченням полегшення є збільшення оперативності надання органами публічної влади необхідних послуг населенню за допомогою новітніх технологій. Це становить базис для розбудови соціальної та правової держави.

Так, серед нещодавніх новацій є те, що 22 березня 2024 р. у вітчизняному порталі «Дія» стали доступні в електронному вигляді документи про освіту. Однак через неналежне використання цифрових технологій можливі ситуації порушення або обмеження прав громадян, завдання шкоди інтересам суспільства, витоку персональних даних тощо. У продовження відзначимо, що даний приклад із відкриттям доступу громадянам інформації про освіту засвідчує обмеження прав деяких категорій громадян. Власне кажучи, на порталі «Дії» не відображуються документи, що стосуються наукового ступеня «кандидат наук» і «доктор наук», але відображуються інші дипломи про освіту. Міністерство освіти і науки України дає таке роз'яснення з приводу цього: п. 4 Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг, затверджений постановою КМУ від 04.12.2019 р. № 1137, портал Дія створений з метою реалізації права кожного на доступ до електронних публічних послуг та інших послуг. Серед них можна виокремити ті, що стосуються отримання інформації з національних електронних інформаційних ресурсів, інших інформаційно-комунікативних систем, яка необхідна для надання послуг. Згідно зі статтею 74 Закону України «Про освіту» у системі освіти функціонує інтегрована система - Єдина державна електронна база з питань освіти (ЄДБО), яка містить зокрема Реєстр документів про освіту [1]. Статтею 4 цього закону передбачено такі види документів про освіту: диплом молодшого бакалавра; диплом бакалавра; диплом магістра; диплом доктора філософії/доктора мистецтва. Кандидат наук, доктор наук, доцент, старший дослідник, професор не є ступенями вищої освіти. Зважаючи на це, дипломи про наукові ступені та атестати про вчені звання відсутні в ЄДБО і не відображаються в застосунку Дія. Уважаємо, що дана ситуація обмежує права громадян, які мають відповідні ступені кандидата або доктора наук.

Слід зазначити, що 13 березня 2024 р. Європарламент прийняв перший у світі Закон про штучний інтелект. Правила остаточно набудуть чинності навесні 2027 року, проте їхня частина буде застосовуватися вже восени цього року. «Закон про штучний інтелект підштовхнув майбутнє ШІ у напрямку, орієнтованому на людину, у напрямку, де люди контролюють технологію, і де вона – технологія – допомагає нам використовувати нові відкриття, економічне зростання, суспільний прогрес та розкривати людський потенціал», – сказав перед голосуванням Драгош Тудораке, румунський законодавець, який є співавтором законопроекту [2].

Протягом півроку країни ЄС мають ввести в дію заборону на певні технології, які дозволяють компаніям маніпулювати думкою та рішеннями користувача, у тому числі через його вік, стан здоров'я чи економічну ситуацію. Якщо компанії, зареєстровані в ЄС, будуть викриті у порушенні закону, їм загрожує штраф до 35 млн євро або 7% глобального річного обороту. Європарламент окреслив сфери, у яких має бути обмежено штучний інтелект, а саме: освіти, підвищення кваліфікації, правоохоронній тощо [там само].

Отже, багато країн мають знаходити ефективні шляхи використання

досягнень цифровізації суспільства з метою забезпечення інноваційного та безпечного розвитку. Однією зі стратегічних цілей України є розвиток цифрової економіки, що характеризується зростанням ефективності державного сектору та господарської (інноваційної) діяльності суб'єктів приватного сектору за рахунок використання досягнень цифровізації суспільства [1; 3]. Завдяки розпочатій модернізації державної політики впроваджується електронний уряд в Україні. Проте повномасштабна агресія РФ проти зумовила збільшення кількості інформаційних загроз, що унеможливають інноваційний і сталий розвиток нашої держави. Уважаємо, що важливим завданням для неї є визначення дієвих механізмів публічного управління у сфері цифровізації для розбудови соціальної та правової держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Домбровська С., Помаза-Пономаренко А., Крюков О., Порока С. Інформаційні загрози та комунікативна інфраструктура в державному секторі : монографія. Х.: НУЦЗУ. 2024. 244 с.
2. Євросоюз прийняв перший у світі закон про штучний інтелект. URL: <https://mind.ua/news/20270880-evrosoyuz-prijnyav-pershij-u-sviti-zakon-pro-shtuchnij-intelekt>
3. Pomaza-Ponomarenko A., Hren L., Durman O., Bondarchuk N., Vorobets V. Management mechanisms in the context of digitalization of all spheres of society. *Revista San Gregorio*. SPECIAL EDITION-2020. №42. URL: http://revista.sangregorio.edu.ec/index.php/REVISTASANGREGORIO/issue/view/R_SAN42/showToc.
4. Pomaza-Ponomarenko A., Taraduda D., Leonenko N., Poroka S., Sukhachov M. Ensuring the safety of citizens in times of war: aspects of the organization of civil defense. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. Vol. 14. Issue 1. p. 216–220.

УДК 94(477.8)«1944/1949»

Ухач В. З.

*к. і. н., доцент, доцент кафедри
теорії права та конституціоналізму,
Західноукраїнський національний університет*

БЕЗПЕКОВА СЛУЖБА УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ (1944-1949 РР.): СУЧАСНИЙ ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС

В умовах московської агресії проти України, Служба безпеки України (далі - СБУ) зазнає змін і трансформацій. Сьогодні СБУ протидіє гібридній війні та міжнародному тероризму, забезпечує інформаційну безпеку, захищає об'єкти критичної інфраструктури, нейтралізує хакерські атаки, запобігає багатомільярдним втратам державного бюджету, здійснює боротьбу з внутрішніми та зовнішніми ворогами. Пізнання історичного досвіду формування, організаційної побудови, особливостей боротьби спецслужб Організації українських націоналістів (далі – ОУН), Української Повстанської